उक्तवाक्येइति उपरतेइत्यर्थः ॥ १ ॥ वक्तुमर्हसीत्यस्य विस्तरमित्यनेनान्वयः ॥ दिव्यमानुषसंभवं दिव्यलोकनिबंधनंच ॥ २ ॥ शुश्रूषितंविस्तरमाह ॥ त्रीनित्यादि ॥ भूर्भुवःस्वर्मार्गानित्यर्थः ॥ प्लावयेत् व्याप्नुयात् ॥ इत्येकोविस्तरः ॥ द्वितीयमाह ॥ कथमिति ॥ त्रिपथगेति ॥ प्रसिद्धिःकिंनिबंधनेतिद्वितीयः ॥ ३ ॥ कर्मभिश्चरितैःसमन्वितेतितृतीयः ॥ द्वयोर्हिमवत्कन्ययोःप्रस्तावेपि स्ववंशोद्धारकत्वाद्गंगाविषयकएवभगवतःप्रश्नइत्यूह्यं ॥ ४ ॥ निखिलेन कार्त्स्न्येन विस्तरेणेतियावत् ॥ उद्वाहोविवाहः ॥ ५ ॥

उक्तवाक्येमुनौतस्मिन्नुभौराघवलक्ष्मणौ ॥ प्रतिनंद्यकथांवीरावूचतुर्मुनिपुंगवं ॥ १ ॥ धर्मयुक्तमिदंब्रह्मन्कथितंपरमंत्वया ॥ दुहितुः शैलराजस्यज्येष्ठायावक्तुमर्हसि ॥ विस्तरंविस्तरज्ञोसिदिव्यमानुषसंभवं ॥ २ ॥ त्रीन्पथोहेतुनाकेनप्लावयेल्लोकपावनी ॥ कथंगंगात्रिपथगाविश्रुतासरिदुत्तमा ॥ ३ ॥ त्रिषुलोकेषुधर्मज्ञकर्मभिःकैःसमन्विता ॥ तथाब्रुवतिकाकुत्स्थेविश्वामित्रस्तपोधनः ॥ ४ ॥ निखिलेनकथांसर्वामृषिमध्येन्यवेदयत् ॥ पुरारामकृतोद्वाहःशितिकंठोमहातपाः ॥ ५ ॥ दृष्ट्वाचभगवान्देवींमैथुनायोपचक्रमे ॥ तस्यसंक्रीडमानस्यमहादेवस्यधीमतः ॥ शितिकंठस्यदेवस्यदिव्यंवर्षशतंगतं ॥ ६ ॥ नचापितनयोरामतस्यामासीत्परंतप ॥ सर्वेदेवाःसमुद्युक्ताःपितामहपुरोगमाः ॥ ७ ॥ यदिहोत्पद्यतेभूतंकस्तत्प्रतिसहिष्यति ॥ अभिगम्यसुराःसर्वेप्रणिपत्येदमब्रुवन् ॥ ८ ॥ देवदेवमहादेवलोकस्यास्यहितेरत ॥ सुराणांप्रणिपातेनप्रसादंकर्तुमर्हसि ॥ ९ ॥ नलोकाधारयिष्यंतितवतेजःसुरोत्तम ॥ ब्राह्म्येणतपसायुक्तोदेव्यासहतपश्चर ॥ १० ॥

गतं क्रीडयेतिशेषः ॥ ६ ॥ समुद्युक्ताः सेनानीप्राप्त्यर्थं परमयत्नेनरुद्रोमयोःसंयोजनंकृत्वापि तस्यांरौद्रतेजसोमोचनंवारयितुं समुद्युक्तावभूवुरित्यर्थः ॥ समुद्विग्नाइतिपाठस्तुसुगमएव ॥ ७ ॥ पुत्रार्थसंयोजनोद्योगवतां तन्निवारणोद्योगोनुचितस्तत्राह ॥ यदिहेति ॥ इह उमायां ॥ उत्पद्यते उत्पत्स्यते अब्रुवन् इतिविचार्येत्यादि ॥ ८ ॥ ९ ॥ प्रसादविषयमाह ॥ नलोकाइति ॥ भूरादिलोकास्तस्थप्रजाश्चेत्यर्थः ॥ ब्राह्म्येणतपसा ब्रह्मानन्यतालक्षणेनतपसेत्यर्थः ॥ १० ॥